תאריך עדכון : 13/03/2017

אסכולת פריז - הוגיה וממשיכיה

מס' הקורס : 30491/01

המרצה : ד"ר חנוך בן-פזי

סוג הקורס : הרצאה

שנת הלימודים : תשע"ח

סמסטר : ב

היקף שעות : 1 ש"ש

אתר הקורס באינטרנט:

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

הקורס מבקש להפגיש את הלומדים עם התופעה התרבותית האינטקלטואלית הפילוסופית של 'אסכולת פריז'. בשנים שלאחר מלחמה העולם השנייה, ובעקבות השואה והמאמץ לחידוש הקהילה היהודית בצרפת, ידעה פריז פריחה יהודית תרבותית יוצאת דופן. נוהגים לכנות את מגוון ההתפתחויות הרעיוניות והאינטלקטואליות הללו בשם 'אסכולת פריז', שהצמיחה בין היתר דמויות כאנדרה נהר, עמנואל לוינס, לאון אשכנזי – מניטו, אמדו לוי ולנסי ועוד.
המאמץ המחקרי המשותף בקורס זה הוא לנסות ולבחון את המייחד אסכולה זו, והמשותף, אם קיים להוגים השונים שפעלו בפריז.
חלק מן הקורס מוקדש גם לשאלות העכשוויות: באיזו מידה יש המשכיות לאסכולת פריז ? הרלוונטיות של השיח הצרפתי הזה לחברה הישראלית ועוד.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

הקורס מתנהל כדיאלוג מחקרי בין חוקרים ובין המשתתפים, והוא כולל הקדמות הכרחיות – ובעיקר קריאה ולמידה משותפת

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

הקדמה I : ההקשר ההיסטורי, התרבותי והפילוסופי לצמיחת 'אסכולת פריז'.
הקדמה II : יעקב גורדין - חוזה או מבשר האסכולה

מאפייני האסכולה :
התגובה לשואה ובעקבות השואה
ההתגלות, המדרש וההיסטוריה כסלע המחלוקת

ההוגים המייסדים :
אנדרה נהר : גישתו לתנ"ך, המהר"ל, והלימודים היהודיים
לאון אשכנזי : ההיסטורוסופיה, "ויהי באחרית הימים", אל אחד והאוניברסליות
אמדו לוי ולנסי : הזמן, הסמבוליקה של הדיבור והבת-שיח
עמנואל לוינס : כתבי השחרות, כוליות ואינסוף, אחרת מהיות

היש המשך לאסכולה זו?

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: אין

חובות / דרישות / מטלות:
עבודה סמנריונית – במקרה של סמנריון
עבודה מסכמת – כקורס רגיל

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

ד. בביליוגרפיה: (חובה/רשות)

Abécassis Armand, "Retrouver ou recréer la tradition: le maître d'Orsay, *Pardès* 23 (1997) 229-237

Aronowicz Annette., “Emmanuel Levinas's Talmudic Commentaries, the Relation of the Jewish Tradition to the non-Jewish World”, *Contemporary Jewish Ethics and Morality* (1995), pp. 212-218.

Askénazi, Léon, *La parole et l'écrit: Penser la tradition juive aujourd'hui*, 2 parts, ed. Marcel Goldman, Paris: Édition Albin Michel, 1999 - 2005.

Askénazi, Léon, *Une Kabbale de vérité : un dernier entretien avec le Rav Léon Yéhouda Askénazi (Manitou) / traduit et annoté de l'hébreu au français par Zécharia Zermati ; et Lettre ouverte en l'honneur des kabbalistes originaires d'Algérie, Jérusalem : Z. Zermat 2002*

Banon David, La lecture juive - une approche patiente, Pardès 32-33 (2002) 45-53

Chalier Catherine, Judaïsme et altérité, Lagrasse: Verdier, 1982.

Chalier Catherine, Lévinas: l'utopie de l'humain, Paris: Albin Michel 1993

Charbit Denis, "Les accomplissements imprévisibles du Retour...: l'lyah' d'Éliane Amado-Lévy- Charvit Yossef, "From monologues to possible dialogue: Judaism's attitude towards Christianity according to the philosophy of R. Yéhouda Léon Askénazi (Manitou)", *Interaction between Judaism and Christianity in History, Religion, Art and Literature*, (2009) 319-336

Charvit Yossef, "Le rabbin Yéhouda Léon Ashkénazi (1922-1996): introduction et biographie", *Les juifs d'Algérie*, (2011) 106-113
Emmanuel Levinas - Cahier de l'Herne, C. Chalier & M. Abensour (eds.), Paris 1991
Goetschel Roland, "Entre tradition et modernité, Manitou", *Hamoré*, 150 (1997) 17-19
Gordin Jacob, *Écrits – Le renouveau de la pensée juive en France*, Paris, Albin Michel, 1995
Handelman Susan A., *Fragments of Redemption: Jewish Thought and Literary Theory in Benjamin, Scholem, and Levinas*, Bloomington 1991.
Héritages d'André Neher, David Banon (ed.), Paris: Editions de l'eclat 2011
Israël Gérard, "Orsay: l'enseignement de l'audace", *Pardès*, 23 (1997) 117-123
Kaufmann Francine, "Vigée et la Bible : d'un judaïsme d'intuition à un judaïsme de la connaissance - Neher, Chouraqui, Manitou et quelques autres", *Perspective*, 22 (2015) 147-163
La civilisation du judaïsme; de l'exil à la diaspora. Sous la direction de Shmuel Trigano. Paris: Éclat, 2012
L'école de pensée juive de Paris, Trigano, Shmuel and Tiar, Jean-Louis (eds.), Paris: Pardès 1997
Lévinas Emmanuel, *A l'heure des nations*, Paris 1988 (*In the time of the Nations*, trans.: Michael B. Smith, Bloomington and Indianapolis 1994).
Levy Benny, *L'espoir maintenant – les entretiens de Jean-Paul Sartre*, Lagrasse 1991
Lévy Benny, *Visage continu – La pensée du Retour chez Emmanuel Lévinas*, Paris 1998.
Meir Ephraim, "Levinas's thinking on religion as beyond the pathetic", *Jewish Philosophy and the Academy*, E. Fackenheim & R. Jospe (eds.), Cranbury - London - Mississauga, 1996, pp. 142 – 164.
Neher Andre, *Les puit de 'l'exil: Latheologie dialectique du Maharal de Prague*, Paris: Editions Albin Michel, 1966
Neher André, *L'Exil de la parole: Du silence biblique au silence d'Auschwitz*, Seuil 1970
Trigano, Shmuel, French Jewry : the end of a model of Jewish identity. Covenant 1,2 (2007)
Trigano, Shmuel, L'étude de la société juive, le chaînon manquant des études juives : réflexion sur une recherché", Pardès 19-20 (1994) 315-327
Trigano, Shmuel, La figure juive de la pensée française contemporaine : dans l'oeil du cyclone, Pardès 45 (2009) 163-182
Trigano, Shmuel, Le concept de communauté comme catégorie de définition du judaïsme français. Archives Européennes de Sociologie 35,1 (1994), pp. 48 – 71
Trigano, Shmuel, Le judaïsme sépharade, Le monde sépharade. Vol. I: Histoire; Vol. II: Civilisation. Sous la direction de Shmuel Trigano. Paris: Éditions du Seuil, 2006, pp. 91 – 118
Wyschogrod Edith, *Emmanuel Levinas – The problem of ethical metaphysics*, The Hague 1974, pp. 159 – 196

אביטבול מיכאל, "יהודי צרפת ויהודי צפון-אפריקה: התנגשות ומפגש", זמנים 20 (1986) 70 - 79
ארג' י, "יהדות צרפת בסימן תמורה", בצרון ס"ז (תשלו) 163-161, 182
אשכנזי יהודה לאון (מניטו), **מדרש בסוד ההפכים - מאמרים על זהות עברית-מוסרית,** איתי אשכנזי (עורך), תל אביב – ירושלים: ידיעות אחרונות ובית מורשה, תשס"ט
אשכנזי יהודה לאון (מניטו), **סוד העברי - יסודות האמונה לאור פסוקי התורה,** גבריאלה בן שמואל (תמלול ועיבוד), ישראל פיבקו (עורך), בית אל: ספרית חוה, תשס"ה-תשס"ט.
אשכנזי יהודה לאון (מניטו), **סוד לשון הקודש, יסודות הקבלה הספרדית לפי ספר שערי אורה לר' חיים יוסף ג'יקטיליה א',** הרב שלמה בן נעים, ישראל פיבקו ואיתי אשכנזי (עורכים), בית אל: ספרית חוה, תשס"ו
אשכנזי יהודה לאון (מניטו), **סוד מדרש התולדות -6 כרכים,** חיים רוטנברג (עורך), בית אל: ספרית חוה, תשע"ב-תשע"ה
בוגנים אמי, "מא(ס)כול דה-אורסיי לאסכולת פריז של מחשבות היהדות", **יהדות צרפת: בין ייחודיות לאוניברסליות בעת החדשה ובזמננו ,** אריק כהן (עורך), רמת גן: בר אילן 2015, 229 – 240
בן-פזי חנוך, "המשיחיות כשליחות מוסרית", **דעת 54** (2004), עמ' 97 – 123 ;
בן-פזי חנוך, "לוינס בעקבות בובר: מהתחדשות רוחנית לחברה מוסרית וצודקת", **עיונים בתקומת ישראל – מעבר להלכה** 7, (2014), עמ' 214 – 241
בן-פזי חנוך, **עמנואל לוינס - האמנה החינוכית**: **אחריות, תקווה וברית,** תל אביב: הקיבוץ המאוחד בשיתוף הוצאת מופ"ת 2016
המסורת בעידן המודרני - חכמים ספרדים בדורות האחרונים, הרב יצחק שוראקי (עורך), תל אביב: הוצאת ידיעות אחרונות, תשס"ט.
יהדות צרפת: בין ייחודיות לאוניברסליות בעת החדשה ובזמננו , אריק כהן (עורך), רמת גן: בר אילן 2015
לוי זאב, האחר והאחריות – עיונים בפילוסופיה של עמנואל לוינס, ירושלים תשנ"ז.
לוינס עמנואל, אל עבר האחר – קריאה תלמודית, תרגמו: א' גולדווין וי' ורטה, אורנים 1999.
לוינס עמנואל, **אתיקה והאינסופי - שיחות עם פיליפ נמו, תרגמו: א' מאיר בשיתוף עם ש' ראם, ירושלים תשנ"ה**
לוינס עמנואל, תשע קריאות תלמודיות, תרגם: ד' אפשטיין, ירושלים ותל אביב תשס"א.
מאיר אפרים, **"מקומן של ארץ ישראל ומדינת ישראל במשנתו של עמנואל לוינאס", מטאפורה 3 (תשנ"ג) 41 – 61.**
נהר אנדרה, **ובכל זאת,** ירושלים: הוצאת ראובן מס 1977
נהר אנדרה, **זהותנו היהודית,** ירושלים: הוצאת ראובן מס 1994 ;
נהר אנדרה, **משנתו של המהר"ל מפראג** ,הוצאת ראובן מס 2003
נצח בעתות של שינוי; אנדרה נהר וההגות היהודית הצרפתית לאחר השואה, יהוידע עמיר (עורך), ירושלים: מכון ון ליר - תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, תשס"ה

פוזננסקי רנה, "יהודי צרפת והשואה : עיבודו של הזיכרון בחברה הצרפתית", **השואה בהיסטוריה היהודית; היסטוריוגרפיה, תודעה ופרשנות**, דן מכמן (עורך), ירושלים: יד ושם, תשס"ה, 169 – 206

צור יעקב, "דמותה החדשה של יהדות צרפת", **סקירה חודשית** 27 (1980) 15 – 22

קליין רוני, **אות, גוף, קהילה - עיונים בהגות יהודית-צרפתית בת זמננו**,, תל אביב: רסלינג 2014 ,

שרביט יוסף, "הרב יהודא ליאון אשכנזי (מניטו): גיור, הלכה, וזהות", **ההלכה - הקשרים רעיוניים ואידאולוגיים גלויים וסמויים**, (תשעב) 266-282

שרביט, יוסף, "זהות ותולדות : מורשתו התרבותית של הרב יהודה לאון אשכנזי – מניטו", **פעמים** 91 (תשסב) 105-122